

Spijbelende Roma

AUTEUR: KOEN GEURTS

21/1/2011

De jaarlijkse evaluatie van het Vlaamse spijbelactieplan bracht gisteren slecht nieuws. Het aantal hardnekkige spijbelaars blijft even hardnekkig stijgen. Het zou hierbij vaak om Oost-Europeanen en Roma gaan. Niet verwonderlijk, al jaren geleden kaartte de integratiecentra de buitengewone spijbelproblematiek van Roma aan en stelde in 2008 een motivatieplan scholarisatie voor. Toch kreeg de specificiteit van deze problematiek nog niet de erkenning die nodig is om effectieve resultaten te boeken. Met de gekende gevolgen van dien.

Het klopt dat er een betere registratie van problematische spijbelaars en controle op de leerplicht gebeurt en deze families meer systematisch aangemaand worden om de kinderen naar school te sturen. Maar als we een afdoend antwoord willen geven op de multicomplexe problematiek van onderwijs bij Roma, moeten we meer specifieke middelen durven inzetten. En hierbij gaat het absoluut niet over 'het opnieuw cool maken van de school', zoals sommige partijen gisteren opperden. Het gaat hier eerder om het overtuigd krijgen van deze families dat het onderwijs in onze samenleving ook voor hen een noodzakelijke toegangspoort tot de samenleving is.

Voor vele Roma spelen heel wat drempels mee om hun kinderen naar school te sturen. Er zijn sociale factoren zoals bijv. een precair verblijfssituatie en armoede, die maken dat heel wat families enkel gericht zijn op overleven. De lange termijn doelstellingen van het onderwijs passen niet in deze logica. Bovendien moet je rekening houden met de specifieke voorgeschiedenis van de jongeren en hun familie. Vaak hebben ze slechts een beperkte schoolbagage bij hun aankomst in België, laat staan dat de ouders enig benul van onderwijs hebben. Dikwijls is deze beperkte ervaring dan nog eens gekleurd door negatieve ervaringen van discriminatie of racisme op school. En trouwens, waarom de kinderen naar school sturen als Roma nauwelijks toegang hebben tot de arbeidsmarkt, gewoon omdat ze Roma zijn?

Uiteraard spelen ook culturele drempels mee. De opvoeding binnen de grenzen en normen van de familie, gemeenschap en cultuur heeft in het verleden aangetoond meer zekerheid te geven dan te investeren in het reguliere onderwijs. De adolescentie is hierin van korte duur. Ouders gaan ervan dat jongeren al snel zelf beslissingen leren nemen en op hun eigen benen staan. Ze dienen snel te leren om zelf voor een inkomen te zorgen, ook om een eventueel vroeg huwelijk en een kroost te kunnen bekostigen. De meisjes leren dan ook op jonge leeftijd hoe ze een gezin moeten onderhouden.

Verder biedt het reguliere onderwijs voor jongeren die deel uitmaken van een cultuur waarin de gangbare opvoedingspatronen ver afstaan van ons onderwijssysteem, nog te weinig aangepaste pedagogische modellen. Om deze jongeren toch een geschikte plaats te bieden in het onderwijs zal veel meer moeten ingezet worden op taal- en alfabetisatielessen ook in het secundair, persoonlijke begeleiding, praktische ateliers, werkervaring enz., geënt op de concrete behoeftes van deze jongeren.

Na een grondige analyse van de specificiteit van deze problematiek moeten we ook kunnen kiezen voor specifieke maatregelen. Er bestaan goede praktijken in Vlaanderen en Brussel die hun diensten al lang hebben bewezen. Het motivatieplan van de integratiesector schuift sinds jaren de aanpak van schoolbemiddelaars naar voren. Dit zijn brugfiguren als noodzakelijke schakel om families zover te krijgen om aandacht te besteden aan het onderwijs van hun kinderen. In Europa staat deze aanpak op nummer één van de lijst der good practices, maar in Vlaanderen blijven we talmen om hierin structureel te investeren. Nochtans is gebleken dat dergelijke bemiddelaars de meest effectieve manier is, niet alleen om de families te informeren over hun rechten, maar minstens zoveel om op hun plichten te wijzen in onze maatschappij. Heel wat families zijn hier vatbaar voor, aangezien deze aanpak gebaseerd is op vertrouwen, het sleutelwoord om medewerking te krijgen van Roma.

Dit dient ondersteund te worden door een beleid gericht op pro-actieve toeleiding en consequente opvolging van de leerplicht en indien nodig, wanneer alle andere middelen zijn uitgeput, consequente sanctionering van hardnekkig spijbelgedrag.